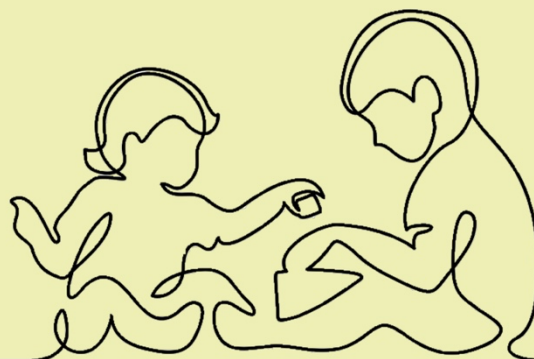

Familjecentraler i Stockholms län

- diskussionsunderlag

Rapporten är utarbetad under perioden maj-september 2021 för Uppdrag Psykisk Hälsa Stockholms län av Rydberg Verksamhetsrådgivning AB.

Uppdrag Psykisk Hälsa Stockholms län är ett samarbete mellan Storsthlm (länets 26 kommuner), Region Stockholm och NSPH Stockholms län. Läs mer om Uppdrag Psykisk Hälsa Stockholms län på www.uppdragpsykiskhalsa.se/stockholmslan

Vid frågor om rapporten maila gärna hej@lindarydberg.se

Sammanfattning

För att främja en positiv utveckling och förebygga att problem uppstår och fördjupas erbjuder samhället insatser som riktar sig till blivande föräldrar och familjer med små barn. Familjecentraler är ett sätt att erbjuda ett mer sammanhållet stöd genom nära samverkan mellan barnavårdcentral, barnmorskemottagning, öppen förskola och socialtjänsten. Våren 2021 fanns det i Stockholms län 31 familjecentraler, fördelade mellan 14 kommuner. En del har funnits länge medan andra är nystartade.

I Stockholms län pågår satsningar för att starta nya, och förstärka befintliga, familjecentraler. I samband med det arbetet har det blivit tydligt att det behövs bättre förutsättningar för att familjecentralerna ska kunna genomföra sitt uppdrag på ett bra sätt. En del av de förutsättningarna skulle kunna förbättras genom ett regionalt utvecklingsarbete. För att ringa in och förtydliga vilka behov det handlar om genomfördes under våren och sommaren år 2021 intervjuer med 22 nyckelpersoner med god insyn i, och kunskap om, familjecentraler i Stockholms län.

Genom djupintervjuer identifierades behov av regionalt utvecklingsarbete som kan främja familjecentralernas arbete

Behovsanalys och resultat

Uppdrag

Att ringa in och förtydliga vilka behov av regionalt utvecklingsarbete som finns när det gäller familjecentraler i Stockholms län

Metod

22 Intervjuer genomfördes med

- > verksamhetschefer/enhetschefer för familjecentraler (7st)
- > samordnare för familjecentraler (2st)
- > utvecklingsledare och utvecklingsstrateger (6st)
- > handläggare och processledare som arbetar på regional nivå (7st)

Resultat

För att skapa bra förutsättningar för familjecentraler behövs regionalt utvecklingsarbete med fokus på

- > ökad samverkan och samordningen mellan Region Stockholm och kommunerna på regional nivå
- > tydliga mål och bättre måluppfyllelse
- > gemensam vägledning
- > gemensamma mått för uppföljning
- > ökad tillgång till kunskapsstöd
- > bättre samverkan med verksamheter med angränsande uppdrag

> Arbetet med att genomföra och sammanfatta intervjuer pågick under perioden maj till september 2021

> Underlaget har tagits fram av Rydberg Verksamhetsrådgivning AB på uppdrag av satsningen Uppdrag Psykisk Hälsa Stockholms län

I det här diskussionunderlaget presenteras de behov av regionalt utvecklingsarbete som framkom under intervjuerna. Underlaget är tänkt att fungera som ett stöd i dialogen om vilka satsningar som Region Stockholm och kommunerna i Stockholm län där det finns familjecentraler kan genomföra tillsammans på regional nivå. I intervjuerna framkom att

- > ökad samverkan och samordning på regional nivå skulle ge bättre förutsättningar för långsiktiga satsningar
- > tydligare mål skulle ge ett bättre stöd vid framtagandet av handlingsplaner och öka möjligheten till uppföljning

- > gemensam vägledning för familjecentraler i Stockholms län skulle bidra till att förtydliga uppdraget och bidra till samsyn över tid och i hela länet
- > gemensamma mått för uppföljning skulle bidra till bättre verksamhetsuppföljning och möjliggöra jämförelser mellan familjecentraler i länet
- > riktat kunskapsstöd till familjecentraler skulle bidra till mer jämlik tillgång till insatser över länet och ökad evidens för det stöd och den vård som ges
- > stärkt samverkan mellan familjecentraler och andra verksamheter med närliggande uppdrag skulle bidra till bättre övergångar och underlätta gemensamma insatser

Syfte och genomförande

Syftet med det här PM:et är att fungera som ett underlag i diskussionen om hur huvudmännen, dvs Region Stockholm och de kommuner i Stockholms län där det finns familjecentraler, kan ge stöd och skapa förutsättningar som bidrar till god och sammanhållen vård och stöd till barn och familjer som besöker länets familjecentraler.

För att identifiera vilka behov av regionalt utvecklingsarbete som finns i Stockholms län genomfördes intervjuer med 22 nyckelpersoner med kunskap om familjecentraler i länet. Bland nyckelpersonerna fanns verksamhetschefer/enhetschefer med direkt ansvar för en eller flera familjecentraler (7st), utvecklingsledare/utvecklingsstrateger (6st), handläggare/processledare som arbetar på regional nivå (7st) och samordnare på familjecentraler (2st). Bland de intervjuade fanns en jämn representation mellan personer som arbetar inom hälso- och sjukvården och inom kommunen. Intervjuerna genomfördes under perioden maj till september 2021.

Under intervjuerna ombads intervjupersonerna, via semistrukturerade frågor, reflektera över och ge sina perspektiv på ett antal områden. Områdena var sådana som lyfts fram som viktiga i samband med tidigare utvärderingar och kartläggningar av familjecentraler. Bland annat

- > nationella kartläggningar genomförda av Socialstyrelsen (2008), Nordens välfärdcenter (2012) och en kartläggning genomförd av företaget Ramböll på uppdrag av Socialdepartementet (2014)
- > lärdomar från en workshop genomförd av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm under 2019, där syftet var att fånga erfarenheter från att arbeta med familjecentraler i Stockholms län samt workshops genomförda av Uppdrag Psykisk Hälsa under 2016 där behov av utvecklingsarbete på familjecentraler i Stockholms län diskuterades
- > den nationella föreningen för familjecentralers främjande (FFFF) beskrivning av aktuella frågeställningar i rapporter och på sin hemsida

De områden som intervjupersonerna ombads reflektera kring var

- > incitament och mervärde av att ingå i en familjecentral
- > uppdrag, mål och målgrupper
- > samverkan
- > insatser/arbetssätt/program och metoder
- > systematisk uppföljning, samt
- > öppna reflektioner kring vad som skulle kunna bidra till förstärkning och vidareutveckling av familjecentralernas arbete.

1 Familjecentraler ska ge ett sammanhållet stöd till blivande föräldrar, föräldrar och barn

Samhällets stöd till små barn ska främja en positiv utveckling och förebygga att problem uppstår

Att ge barn en bra start i livet är viktigt för deras hälsa och utveckling. Under de första åren utvecklas hjärnan snabbt och under den perioden skapas grunden för bland annat lärande och språklig- och känslomässig utveckling. Genom bland annat bra relationer och en trygg uppväxtmiljö kan man skapa förutsättningar för att barn ska utveckla förmågor och beteenden som bidrar till en positiv utveckling (Danielsdottir & Ingudottir, 2020).

För att främja en positiv utveckling och förebygga att problem uppstår och fördjupas erbjuder samhället insatser som riktar sig till alla barn och deras föräldrar. Det handlar bland annat om tillgång till vård och stöd via mödrahälsovården och barnhälsovården, tillgång till tandvård och möjligheten att gå på förskola. Många kommuner erbjuder också föräldraskapsstöd genom socialtjänstens öppna verksamheter.

Målet med samhällets insatser till små barn och deras föräldrar är att främja en positiv utveckling och att förebygga att problem uppstår

Exempel på samhällets stöd

Det nationella barnhälsovårdsprogrammet

Alla barn 0-5 år erbjuds stöd och vård via det nationella barnhälsovårdsprogrammet. Idag nås nästan alla barn av programmets insatser

Rätt till förskola

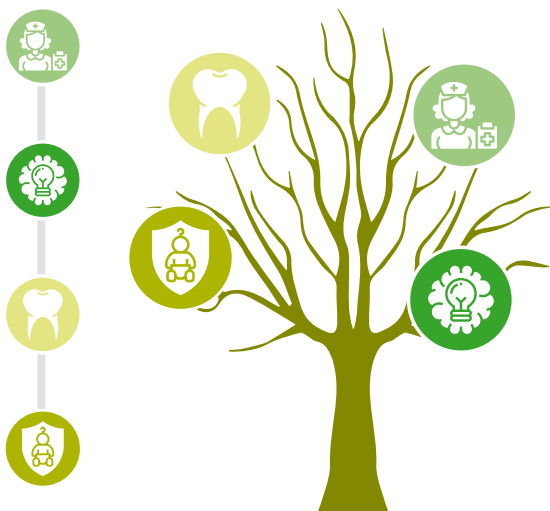
Utifrån behov ska barn erbjudas plats på förskola från ett års ålder och från och med att barnet fyller tre år ska plats garanteras alla barn. Idag går en majoritet av barnen i förskolan

Tillgång till tandvård

Under hela barndomen erbjuds barn kontinuerliga och kostnadsfria besök hos tandvården. De flesta barn går regelbundet till tandläkaren

Föräldraskapsstöd

Kommun och region erbjuder både allmänt och riktat föräldra stöd till de familjer som vill och behöver stöd

Ökad samverkan mellan verksamhet med närliggande uppdrag behövs

Uppdraget att ge främjande och förebyggande insatser till små barn och deras föräldrar är delat mellan olika verksamheter inom kommun och region. Avgränsade uppdrag kan bland annat bidra till att skapa förutsättningar för att hålla hög kvalitet i de insatser som ges men kan även medföra utmaningar som till exempel svårigheter att se till hela barnets mående och levnadssituation. Risker och konsekvenser av att olika verksamheter har uppdrag gällande barns hälsa och utveckling har under de senaste åren uppmärksammats i flera olika sammanhang, bland annat i samband med Kommissionen för jämlik hälsa, Tillgänglighetsdelegationen och den statliga utredningen om en sammanhållen barn och ungdomsvård (Socialdepartementet 2017, Socialdepartementet 2021a, Socialdepartementet 2021b). Samtliga utredningar visar att samhället framöver behöver hitta bättre och mer effektiva sätt att hålla ihop insatser som ges till barn.

Samhället behöver hitta bättre och mer effektiva sätt att hålla ihop stöd och vård till barn

Exempel på statliga utredningar

Vision

Samlat stöd och vård till barn och unga

Aktuella Statliga utredningar

Kommissionen för jämlik hälsa, 2017

> Sammanhållen vård för jämlik hälsa

Tillgänglighetsdelegation, 2021

> Samverkan för ökad tillgänglighet

Sammanhållen barn & ungdomsvård, 2021

> Sammanhållen vård under hela barndomen

Familjecentraler är ett exempel på hur man kan förstärka samhällets stöd till små barn

Familjecentraler är ett exempel på hur man kan förstärka samhällets stöd till små barn och deras föräldrar genom samverkan mellan verksamheter med överlappande uppdrag. I en familjecentral ingår oftast mödrahälsovården, barnhälsovården, öppna förskolan och socialtjänsten. I de flesta fall är verksamheterna samlokaliserade, det vill säga ligger i samma lokaler eller i anslutande lokaler. Det finns också familjecentraler där alla verksamheterna inte finns i samma lokaler, dessa kallas ibland för familjecentralsliknande verksamheter.

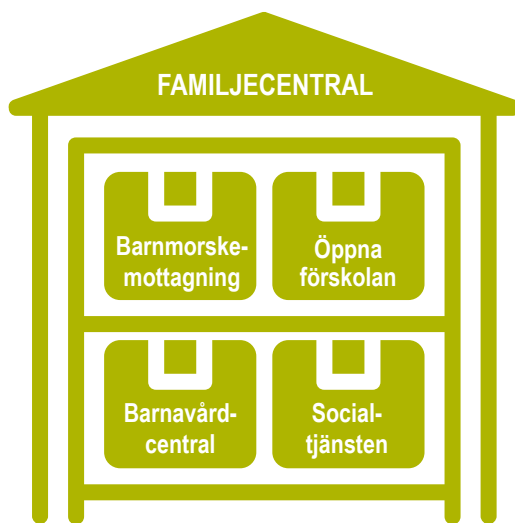
Samverkan ska skapa mervärde som annars är svår att uppnå

Den grundläggande idén bakom familjecentraler är att man genom nära samverkan och genom att vara samlokaliserade kan skapa mervärde som gynnar barn och familjer. Med mervärde menas de vinster som skapas genom samverkan och som verksamheter inte kan åstadkomma på egen hand. Mervärden som lyfts fram som särskilt viktiga är att en familjecentral

- > ökar möjligheten att tidigt uppmärksamma familjer som behöver riktat stöd
- > bidrar till att skapa enklare och smidigare övergångar mellan verksamheter
- > använder resurser mer effektivt då insatser enklare kan erbjudas av den med mest kunskap och kompetens
- > stöd kan erbjudas utifrån hela barnets och/eller familjens behov och situation.

Familjecentraler ska ge sammanhållet stöd till blivande föräldrar, föräldrar och små barn

Verksamheter som ingår i en familjecentral och deras syfte

Tidig upptäckt

- > Familjecentraler ökar möjligheten att tidigt uppmärksamma familjer som behöver riktat stöd

Enkla övergångar

- > Samverkan bidrar till att skapa enklare och smidigare övergångar mellan verksamheter

Stöd efter behov

- > Genom olika perspektiv kan familjecentralen tillsammans se till hela barnets och familjens situation och behov av stöd

Effektivt användande av resurser

- > Genom samverkan kan resurser användas mer effektivt då insatser enklare kan erbjudas av den profession med mest kunskap och bäst kompetens

2 I Stockholms län finns 31 familjecentraler fördelade över 14 kommuner

Familjecentraler är en frivillig verksamhetsform, vilket innebär att det är upp till regioner, kommuner och privata aktörer att besluta om de vill ingå i en familjecentral. Det gör att det i vissa kommuner finns en eller flera familjecentraler medan de i andra saknas. Våren 2021 fanns det familjecentraler eller familjecentralsliknande verksamheter i 14 kommuner och totalt finns 31 familjecentraler i Stockholms län.

Familjecentraler finns i lite drygt hälften av kommunerna i Stockholms län. Över hälften är helt eller delvis samlokaliserade

Familjecentraler i Stockholms län

35%

Helt samlokaliserade

Spånga-Tensta, Geneta, Rinkeby, Ekerö, Högdalen, Skogås, Vårby, Upplands Väsby, Salem, Liljeholmens, Haringe

20%

Delvis samlokaliserade

Fitja, Tullinge, Fisksätra, Rotebro, Edsberg, Sollentuna

45%

Ej samlokaliserade

Rågsved, Kungsängen, Sundbyberg, Innerstaden, Märsta, Valsta, Flemingsberg, Huddinge, Farsta, Kallhäll, Skärholmen, Bro, Östermalm, Skarpnäck

Familjecentraler finns i 14 kommuner

Not: Lägesbild maj 2021

Not: Graden av samlokalisering utgår från definitioner i Region Stockholms tilläggsavtal

Uppskattningsvis har var tredje barnfamilj tillgång till en familjecentral

En familjecentral vänder sig till alla småbarnsföräldrar och har som uppgift att främja alla barns utveckling och hälsa. Det är svårt att med säkerhet säga hur många barn/familjer som nås av det erbjudandet. År 2020 var antalet barn 0-5 år folkbokförda i Stockholms län lite drygt 170 000, varav ungefär 55 000 var inskrivna på en barnavårdscentral som ingick i en familjecentral. Om man utgår ifrån att de flesta familjer som kommer till en familjecentral är listade på en barnavårdscentral som ingår i en familjecentral så har uppskattningsvis runt 30% av familjer med barn 0-5 år tillgång till en familjecentral.

Aktuella satsningar på familjecentraler i Stockholm län

Familjecentraler bygger på samverkan och det krävs intresse och förutsättningar hos både kommun och region för att kunna genomföra satsningar. Just nu finns intresse och förutsättningar inom Region Stockholm och flertalet kommuner och satsningar genomförs i syfte att starta fler familjecentraler och skapa bra förutsättningar för befintliga.

Inom Region Stockholm ses familjecentralen, sedan ett par år tillbaka, som en viktig del i att kunna erbjuda stöd till småbarnsfamiljer. Under 2019 genomfördes satsning på verksamhetsutveckling för befintliga verksamheter och satsningar på att stimulera till att nya startades.

Sedan mars 2020 kan barnavårdscentraler och barnmorskemottagningar ansöka om att få ett tilläggsuppdrag att, utöver sitt basuppdrag, även ingå i en familjecentral (Region Stockholm, 2020). Tilläggsuppdraget innebär en extra ersättning som baseras på grad av samlokalisering och betalas ut enligt följande

- > 200 000 kr/år om alla verksamheter (barnavårdscentral, barnmorskemottagning, öppen förskola, socialtjänst)
- > 150 000 kr/år om barnavårdscentral, öppen förskola och barnmorskemottagning eller socialtjänst är samlokaliserade
- > 100 000 kr/år där barnavårdscentral och barnmorskemottagning ingår i en familjecentral som inte är samlokaliserad men som erbjuder insatser i gemensamma lokaler

Att ingå i en familjecentral är upp till varje kommun att fatta beslut om. I en del kommuner har familjecentraler funnits under många år och är en väletablerad del av det stöd som kommunen erbjuder barnfamiljer. Det finns också ett intresse hos flera kommuner som idag inte har familjecentraler att inleda ett samarbete med Region Stockholm i syfte att undersöka möjligheten att starta familjecentraler.

Regionala aktörer och deras uppdrag

Region Stockholm

I Stockholm kan befintliga barnavårdscentraler och barnmorskemottagningar ansöka om ett tilläggsuppdrag att ingå i en familjecentral. Tilläggsuppdraget är frivilligt och enskilda verksamheter väljer om de vill ansöka. Ansökan om tilläggsuppdraget hanteras av Enheten för Barn, kvinnor och unga på Hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ansvarar också för uppföljning av familjecentraler. Både offentliga och privata aktörer kan ansöka om att få ett tilläggsuppdrag, i september 2021 hade SLSO, Capio, Praktikertjänst, Mamma Mia, BB Stockholms och Hera Barnmorskor beviljats tilläggsuppdrag.

Barnavårdsenheten och mödravårdsenheten vid Sachsska barn- och ungdomssjukhus på Södersjukhuset har uppdrag att ge stöd till och utveckla barnhälsovården och mödrahälsovården i hela regionen. Enheterna har i nuläget inget specifikt uppdrag att arbeta särskilt med familjecentraler.

Storsthlm

Storsthlm är ett förbund som ägs och styrs av de 26 kommunerna i Stockholms län. Storsthlm uppdrag är att främja samverkan och utveckling på ett sätt som bidrar till kommunernas mål om välfärd och service.

Storsthlm har bland annat i uppdrag att ge stöd till kommunerna i arbetet med att ta fram länsövergripande överenskommelser mellan kommunerna eller mellan kommunerna och andra parter. I uppdraget ingår att ansvara för strategiska nätverk med bland annat utbildnings- och socialtjänstdirektörer. Tillsammans med Region Stockholm ansvarar Storsthlm för ett antal olika tjänstemannastyrgrupper för frågor som sammanhållen vård och omsorg, barn i behov av särskilt stöd (BUSSAM) och psykisk hälsa. Storsthlm har också ett uppdrag att samordna arbetet med regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS). RSS är en länsövergripande struktur som ska stötta socialtjänsten med kunskap som bidrar till en evidensbaserad praktik.

Storsthlm har i nuläget inget uppdrag att arbeta med familjecentraler.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen i Stockholms län har i nuläget inget specifikt uppdrag att arbeta med familjecentraler och de har inte heller ansvar för någon av de verksamheter som ingår i en familjecentral. Däremot har de uppdrag och ansvarsområden som överlappar med familjecentralernas, till exempel uppdrag när det gäller våldsprevention, ANDT-frågor och integration och hälsa.

Länsstyrelserna har också ett uppdrag att utifrån den nationella strategin tillsammans med kommuner, regioner och andra aktörer arbeta med att utveckla och förbättra föräldraskapsstödet. Det görs bland annat genom att vara en länk mellan nationell, regional och lokal nivå, ge stöd i samordningen av föräldraskapsstöd inom länet och stimulera tvärsektoriella insatser samt arrangera utbildningar och ge möjlighet till kompetensutveckling i länet. Länsstyrelsen i Stockholms län håller i regionalt nätverk med föräldraskapsstödjande aktörer där möjlighet till erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring ges.

3 Regionalt utvecklingsarbete som kan främja familjecentralernas arbete

I det här avsnittet presenteras en sammanställning av vad som framkom under intervjuerna. Det som presenteras är en samlad bild av gemensamma erfarenheter, beskrivningar och reflektioner.

Det finns en samsyn bland de intervjuade att familjecentraler är ett bra sätt att organisera samverkan på och att familjecentraler skapar mervärde som gynnar små barn och deras familjer. De mervärden som i intervjuerna lyfts fram som särskilt viktiga är att en familjecentral

- > ökar möjligheten att tidigt uppmärksamma familjer som behöver riktat stöd
- > bidrar till att skapa enklare och smidigare övergångar mellan verksamheter
- > använder resurser mer effektivt då insatser enklare kan erbjudas av den med mest kunskap och kompetens
- > det ger både personal och familjer en känsla av att man kan ge stöd utifrån hela barnets och/eller familjens behov och situation.

Den mest återkommande beskrivningen av mervärdet av en familjecentral är att det underlättar arbetet med att tidigt uppmärksamma de familjer som behöver mer stöd och snabbt kunna erbjuda insatser.

I intervjuerna framkom sex områden där ett regionalt utvecklingsarbete anses kunna främja familjecentraler i Stockholm län. Det handlar om ökad samverkan, tydligare mål, gemensamma riktlinjer, bättre uppföljning, tillgång till kunskapsstöd och stärkt samverkan med verksamheter med närliggande uppdrag.

Sex områden där ett regional utvecklingsarbetet behövs

Behov av regional utvecklingsarbete

Ökad samverkan och samordning mellan Region Stockholm och berörda kommunerna i Stockholm län skulle ge bättre förutsättningar för långsiktiga satsningar och bättre stöd till familjecentraler

Familjecentraler bygger på samverkan mellan verksamheter som har både kommun och region som huvudman. I intervjuerna framkom att samverkan på enhetsnivå, dvs på respektive familjecentral, fungerar bra men att det behövs bättre samverkan mellan Region Stockholm och berörda kommuner i Stockholms län på regional nivå. Det man särskilt lyfte fram behov av är

- > länsövergripande samverkan och styrning
- > gemensam avsiktsförklaring och
- > samordnande funktion som kan hålla ihop arbetet på regional nivå

Länsövergripande samverkan och styrning behövs

Varje familjecentral styrs av en lokal styrgrupp där chefer från båda huvudmännen ingår. Den lokala styrgruppen ansvarar bland annat för att planera och följa upp verksamheten och säkerställa att samverkan fungerar. Motsvarande styrningsfunktion, med representanter för kommun och region, finns inte på regional nivå.

En funktion eller ett forum där kommunerna och Region Stockholm på regional nivå kan diskutera familjecentraler lyfts fram som en viktig förutsättning för att arbetet med familjecentraler ska bli bra och långsiktigt. Inom ramen för en sådan funktion skulle frågor som till exempel uppdragsbeskrivningar, målformuleringar, kunskapsstyrning, samverkansfrågor och resurser behöva diskuteras.

En gemensam avsiktsförklaring skulle ge en stabilare grund att bygga vidare på

Intresset för att starta och driva familjecentraler har varierat över tid. Verksamheter har öppnats och stängts igen och det har visat sig vara svårt att få till långsiktiga samarbeten som håller över tid. De intervjuade menade att en gemensam avsiktsförklaring mellan Region Stockholm och berörda kommuner i Stockholms län skulle kunna bidra till en ökad kontinuitet och tydligare riktning i arbetet med familjecentraler. Med avsiktsförklaring menar de intervjuade en överenskommelse mellan politiker inom region och kommun där det framgår att man har för avsikt att satsa på familjecentraler framöver.

Idag finns ingen gemensam linje mellan kommunerna i Stockholms län. Varje kommun beslutar själv om de vill satsa på familjecentraler eller inte. Samlad information om vilka kommuner som är positiva respektive negativa till att framöver starta familjecentraler tillsammans med Region Stockholm saknas. Under intervjuerna lyfts utmaningen med att föra dialog inför en eventuell avsiktsförklaring med respektive kommun. Flera av de intervjuade lyfte fram att man inför ett sådant arbete bör undersöka möjligheten att Storsthlm eller annan aktör kan samordna kommunerna.

En samlande funktion för familjecentraler

I nuläget finns ingen aktör eller funktion på regional nivå med uppdrag att samordna familjecentralerna. Flera olika personer inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen inom Region Stockholm fyller den funktionen på olika sätt men det är mer bundet till personer än till formella uppdrag. Stockholms stad har under flera år också haft en samordnare som ansvarar för att koordinera arbetet med familjecentraler i samtliga stadsdelar. I intervjuerna framkom att bristen på formellt uppdrag att samordna satsningen på familjecentraler bidrar till att arbetet blir sårbart och medför svårigheter att arbeta långsiktigt och med kontinuitet. De intervjuade framhåller vikten av att det finns en samlande funktion som ansvarar för att driva arbetet på regional nivå och fungerar som länk till och mellan familjecentralerna.

I intervjuerna framkom att det finns viss kommunikation och samordning mellan familjecentraler i olika kommuner i Stockholms län. Det finns dock inga formella strukturer för samarbete över

kommungränserna utan den samordning som finns bygger oftast på strukturer uppbyggda av Föreningen för Familjecentralers Främjande (FFFF)

Det som efterfrågas av en samlande funktion är bland annat att

- > hålla i frågor om kunskapsutveckling och fortbildning
- > erbjuda en introduktion till nya medarbetare och chefer
- > samordna stöd i frågor om uppföljning och utvecklingsarbete
- > hålla i nätverk och andra forum för erfarenhetsutbyte mellan familjecentraler.

Tydligare mål skulle ge ett bättre stöd vid framtagandet av handlingsplaner och öka möjligheten till att följa upp måluppfyllelse

Mål är viktiga redskap vid planering och uppföljning av insatser, verksamheter och regionala satsningar. I intervjuerna framkom att det i Stockholms län finns behov av att arbeta igenom målen med familjecentralernas arbete. Dels handlar det om att se över de mål som varje familjecentral ska sträva mot, dels handlar det om mål för regionala satsningar på familjecentraler.

Regionala och lokala mål med familjecentralernas arbete

Mål med familjecentralernas arbete finns formulerade på olika ställen, bland annat i den mall för samverkansavtal som Region Stockholm tagit fram. Mål finns också formulerade i den årliga verksamhetsplanering som respektive familjecentral tar fram. Målen kan se lite olika ut men i de flesta fall utgår de från mål som Föreningen för Familjecentralernas Främjande tagit fram. Dessa mål handlar bland annat om lättillgängligt stöd, delaktighet, samspel och tidigt stöd vid avvikelser.

Enligt Föreningen för Familjecentralers Främjande ska familjecentraler erbjuda främjande insatser och lättillgängligt stöd

Familjecentraler ska

> erbjuda lättillgängligt stöd	> stärka samspelet och en god relation mellan barn och föräldrar
> vara ett kunskaps- och informationscentrum	> erbjuda tidiga insatser till blivande föräldrar och familjer med barn
> stärka arbetet med FN:s konvention för barnets rättigheter	> stärka barnets och föräldrarnas sociala nätverk
> skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga	> stärka ett jämställt föräldraskap
> främja en gynnsam fysisk, psykisk och social utveckling för barn	> stärka barns språkutveckling
> uppmärksamma barn och deras familjer där tecken finns på avvikande utveckling	> stärka integrationen

"Familjecentralens övergripande och långsiktiga mål är att uppnå en god och jämlik hälsa hos blivande föräldrar, föräldrar, barn och andra viktiga vuxna runt barnet."

I intervjuerna framkom att de mål som tagits fram av Föreningen för Familjecentralers Främjande är relevanta och bra att använda som utgångspunkt när man formulerar mål för familjecentralernas verksamhet. De intervjuade menade samtidigt att målen, som de är formulerade av Föreningen för Familjecentralers Främjande är breda och därmed öppna för tolkning samt svåra att följa upp. Ett arbete med att förtydliga målen skulle behövas för att säkerställa samsyn och möjliggöra uppföljning av måluppfyllelse.

I intervjuerna framkom också att ett arbete med att förtydliga målen behöver ske både på regional nivå och på respektive familjecentral. Enligt de intervjuade bör de finnas gemensamma regionala mål som gäller alla familjecentraler i hela länet. Utöver de regionalt överenskomna målen behöver det också finnas lokala mål som utgår från lokala behov och förutsättningar. De regionalt överenskomna målen som gäller för alla familjecentraler i hela länet bör följas av gemensamma mått för måluppfyllelse.

Mål med regionala satsningar på familjecentraler

Utöver verksamhetsnära mål behövs mål för de satsningar som Region Stockholm och berörda kommuner i Stockholms län planerar och genomför på regional nivå. I intervjuerna framkom att mål med satsningar saknas och att de medför svårigheter i det regionala arbetet. De medför bland annat svårigheter i att ta fram handlingsplaner för hur satsningar ska genomföras och att följa upp om de satsningar som genomförs uppnår förväntade mål. De intervjuade beskriver också att bristen på mål påverkar samverkan mellan personer med olika ansvarsområden, det är helt enkelt svårare att arbeta tillsammans när man inte helt vet vilket mål man strävar mot.

Familjecentralens målgrupper

En del i arbetet med att formulera mål handlar också om att definiera vilka målgrupper som familjecentralen vänder sig till. En familjecentral ska rikta sig till alla blivande föräldrar och familjer med små barn. Tillgängligheten ska vara stor och det ska inte krävas att man lever upp till några krav för att få kontakt med eller besöka en familjecentral. På det sättet är målgruppen för en familjecentral alla barn och föräldrar och det är också något som betonas i intervjuerna.

Samtidigt beskriver de intervjuade att en stor del av det arbete som görs i samverkan på en familjecentral handlar om förebyggande arbete och tidigt stöd. De exempel på hur man arbetar i samverkan handlar nästan uteslutande om hur familjecentralen är ett bra sätt att ge riktat stöd till de föräldrar och barn som behöver mer än det som ges till alla. Flera av de intervjuade ser positivt på att familjecentralerna lägger tid och fokus på grupper som är mer utsatta och som behöver stöd. Grupper som nämns i det här sammanhanget är socialt och ekonomiskt utsatta, föräldrar med egen problematik, nyanlända och unga föräldrar. De intervjuade ser ett behov av en diskussion om hur familjecentraler kan nå och ge stöd till dessa grupper.

Mål med familjecentralens främjande respektive förebyggande arbete behöver bli tydliga. I intervjuerna framkom att det är något som både behöver diskuteras på regional nivå och på lokal nivå. Respektive familjecentral behöver anpassa målen utifrån lokala målgruppers behov men det finns också målgruppsfrågor som behöver diskuteras på regional nivå. Ett exempel som framkom i intervjuerna och som de intervjuade ser ett behov av att diskutera på regional nivå är familjecentralernas mål när det gäller integration av utrikesföda.

Gemensam vägledning för familjecentraler i Stockholms län skulle bidra till att förtydliga uppdraget och bidra till samsyn över tid och i hela länet

Det finns ingen nationell vägledning för familjecentraler. Många familjecentraler hämtar vägledning från det arbete som görs av Föreningen för Familjecentralers Främjande. I flera län har regionala vägledande dokument tagits fram och i intervjuerna framkom ett behov av en vägledning som är gemensam för familjecentralerna i Stockholm län.

I intervjuerna framkom att en gemensam vägledning bland annat skulle bidra till samsyn kring uppdraget och öka jämlikheten mellan familjecentralerna i länet. Ett vägledande dokument skulle också bidra till att förtydliga vilket ansvar kommunen respektive regionen har i det gemensamma arbetet.

De intervjuade föreslår bland annat att en vägledning för familjecentraler i Stockholms län kan innehålla information om

- > vad uppdraget innebär
- > mål och målgrupper
- > insatser/metoder/arbetssätt
- > roller och ansvarsfördelning
- > former för samverkan
- > styrning och ledning
- > uppföljning

Flera av de intervjuade hänvisar till andra län där det finns regionala vägledningsdokument och där det upplevs ha bidragit till att förstärka familjecentralernas arbete i hela länet. Även om man ser positivt på länsövergripande riktlinjer så betonar de intervjuade också att det måste finnas en flexibilitet i uppdraget som gör det möjligt att anpassa verksamhetens innehåll och riktning efter lokala behov och förutsättningar.

Gemensamma mått skulle bidra till bättre verksamhetsuppföljning och möjliggöra jämförelser mellan familjecentraler i länet

Att följa upp familjecentraler kan vara en utmaning. Barnmorskemottagningen, barnavårdscentralen, öppna förskolan och socialtjänsten har olika system för att hantera information som behövs vid uppföljning. Ofta har verksamheterna också olika sätt att genomföra uppföljningar på.

Många av de intervjuade beskriver att de i samband med den årliga verksamhetsplaneringen försöker att titta på indikatorer och annan information som kan hjälpa till att bättre förstå lokala behov hos befolkningen i närområdet. Som exempel nämns att man tittar på de indikatorer som presenteras i barnhälsovårdens årliga rapport där information om bland annat fetma, karies och rökning finns. De intervjuade beskriver att det här är ett tidskrävande arbete och att det ofta bygger på engagemang från driven personal än som en systematisk del av planeringen.

I intervjuerna framkom ett behov av regionalt utvecklingsarbete för att

- > ge stöd i hur individuella insatser som ges på familjecentral kan följas upp
- > gemensamma indikatorer/mått för verksamhetsuppföljning
- > följa upp länets samtliga familjecentraler på ett sätt som möjliggör jämförelser och som kan ligga till grund för planering av regionala satsningar

Riktat kunskapsstöd till familjecentraler skulle bidra till mer jämlik tillgång till insatser över länet och ökad evidens för det stöd och den vård som ges

De intervjuade beskriver att respektive verksamhet har stöd från olika regionala och nationella funktioner och aktörer för att säkerställa att de jobbar enligt evidens och/eller beprövad erfarenhet. När det gäller det gemensamma arbetet finns inte samma stöd och varje familjecentral får själv ta reda på och avgöra vilka insatser, metoder, program eller annat man ska använda sig av. I intervjuerna framgår att det är ett tidskrävande arbete att identifiera och bedöma vad som är bra och bör användas inom verksamheten och att det ofta bygger på engagemang från enskilda medarbetare. De intervjuade efterfrågar kunskapsstöd i valet av vilka metoder, verktyg, program och dylikt och ser positivt på ett kunskapsstöd som organiseras på länsnivå.

För att säkerställa kvaliteten i de insatser och ges och jämlik tillgång till vård finns det inom Region Stockholm olika funktioner som har till uppgift att ansvara för kunskapsstyrning och bidra med verksamhetsnära kunskapsstöd. Det kan till exempel handla om att ta fram vägledningsdokument, ge stöd vid val och implementering av nya metoder och hålla i utbildningar. När det gäller kunskapsstyrning och kunskapsstöd som riktar sig till barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler är det framför allt barnavårdsenheten och mödravårdsenheten vid Sachsska barn- och ungdomssjukhuset på Södersjukhuset som har det uppdraget. I intervjuerna framgår att dessa enheter i nuläget inte har något särskilt uppdrag kring familjecentraler men att man ser både möjligheter och vinster med ett sådant uppdrag. I intervjuerna framgår också att det kan finnas andra aktörer som kan bidra med kunskapsstöd relevanta för arbetet på familjecentraler, några exempel som nämns är Centrum för Epidemiologi och Samhällsmedicin (CES) och det Regionala Programområdet för barn och unga (RPO barn och unga).

Inom kommunerna finns ett kunskapsstyrningssystem som kallas för Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS) och som ska fungera som stöd till socialtjänster i utvecklingen av evidensbaserade arbetssätt. Systemet är en nationell satsning och i Stockholm har Storsthlm uppdraget att samordna arbetet med RSS. I intervjuerna framkom att systemet fortfarande är under uppbyggnad men att frågan om kunskapsstöd riktat till familjecentraler kan vara en fråga lämpad att diskutera inom ramen för RSS.

Stärkt samverkan mellan familjecentraler och andra verksamheter med närliggande uppdrag skulle bidra till bättre övergångar och underlätta gemensamma insatser

Familjecentraler är en verksamhet i ett system av flera verksamheter. En del närliggande verksamheter har ett överlappande uppdrag medan andra verksamheter ska ta vid där familjecentralens uppdrag slutar. I intervjuerna framkom att det finns ett behov av ett regionalt utvecklingsarbete för att

- > samordna satsningar där familjecentraler och andra närliggande verksamheter kan eller bör samverka för att nå bästa effekt
- > säkerställa att det inte finns glapp mellan familjecentraler och angränsande verksamheter som riskerar att leda till att barn eller familjer blir utan stöd eller få vänta på insatser

Samordning av satsning med närliggande uppdrag

Familjecentraler har ett brett uppdrag och en bred målgrupp, vilket leder till att deras arbete ofta överlappar med andra uppdrag. Ett exempel på det som framkom i intervjuerna är uppdraget att ge föräldraskapsstöd. Familjecentralen är en av flera verksamheter som har i uppdrag att erbjuda både generell och riktat föräldraskapsstöd. En ökad regional samordning av satsningar på föräldraskapsstöd skulle underlätta och sannolikt bidra till att förstärka de utförande verksamheternas möjligheter att samordna sitt arbete. Ytterligare exempel som lyfts fram är vilken roll familjecentraler har i förhållande

till andra närliggande verksamheter när det gäller integration av utrikesfödda och på området våld i nära relationer.

Strukturerad samverkan mellan familjecentraler och angränsande verksamheter

Hög tillgänglighet och möjlighet att tidigt upptäcka större behov är grundläggande komponenter för en familjecentral men det bygger på att det finns verksamheter som kan ta vid när behoven av stöd och vård är större än vad familjecentralen kan erbjuda. Flera av de intervjuade beskriver en utmaning i samarbetet med närliggande verksamheter med uppdrag att ge stöd och vård vid mer omfattande problematik. Ett återkommande exempel är de fall där föräldrarna har egen ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller social problematik och behöver stöd för sitt eget mående eller situation som faller utanför familjecentralernas uppdrag. Även exempel på situationer där barn behöver stöd som ligger utanför familjecentralernas uppdrag beskrivs, till exempel barn som behöver en utredning inom barn- och ungdomspsykiatri.

I intervjuerna framkom att ett regionalt utvecklingsarbete behövs för att få till strukturerad samverkan mellan familjecentraler och angränsande verksamheter.

4 Diskussion om nästa steg

Det här underlaget har tagits fram på uppdrag av styrgruppen för Uppdrag Psykisk Hälsa Stockholms län. Syftet är att det ska fungera som ett stöd i den pågående diskussionen om hur Region Stockholm och berörda kommuner i Stockholms län på regional nivå kan arbeta tillsammans för att ge stöd och skapa förutsättningar för familjecentraler i Stockholms län.

Genom intervjuer med nyckelpersoner har sex områden, där det finns ett behov av regionalt utvecklingsarbete, ringats in. De identifierade områdena kan bland annat fungera som ett stöd till Region Stockholm och berörda kommuner i Stockholms län när de ska ta fram en plan för vilket regionalt utvecklingsarbetet som ska prioriteras och genomföras.

De sex områden som identifierats är av olika karaktär och behöver sannolikt olika typer av diskussioner för att man ska kunna ta nästa steg. Fyra områden handlar om mer verksamhetsnära behov av utvecklingsarbete medan två handlar om mer övergripande behov av samverkan mellan huvudmännen och mellan verksamheter med närliggande uppdrag.

Att ta fram en vägledning är ett prioriterat nästa steg

I intervjuerna framkom behov av regionalt utvecklingsarbete i syfte att ta fram

- > tydligare mål och mått på måluppfyllelse
- > gemensam vägledning för familjecentraler i Stockholms län
- > gemensamma mått för uppföljning

Tydligare mål och gemensamma mått för uppföljning skulle vara naturlig del av en gemensam vägledning. De tre identifierade områdena skulle därför med fördel kunna hanteras gemensamt i ett nästa steg.

Att ta fram en gemensam vägledning för familjecentraler i Stockholm län, inklusive ett arbete för att förtydliga mål och ta fram förslag på gemensamma mått för uppföljning, skulle sannolikt vara en relativt enkel aktivitet att genomföra samtidigt som den skulle kunna ge ganska stora vinster i form av ökad jämlikhet och kontinuitet över tid. Att ta fram en gemensam vägledning skulle vara ett avgränsat uppdrag och kostnaden skulle troligen vara begränsad.

Förslagsvis skulle nästa steg vara att undersöka om det finns ett intresse att ta fram en gemensam vägledning. Om intresset finns kan en arbetsgrupp bildas som får ansvar för att hålla ihop arbetet med att ta fram en vägledning samt eventuellt även ansvara för arbetet med att ta fram tydliga mål samt gemensamma mått för uppföljning.

1. Undersöka intresse och bilda en arbetsgrupp

De nyckelpersoner som intervjuades har alla god kännedom om familjecentraler och en del av dem har mandat att fatta beslut när det gäller det lokala utvecklingsarbetet. För att starta ett regionalt utvecklingsarbete behövs dock mandat från Region Stockholm, de kommuner där det i nuläget finns familjecentraler och i kommuner som är i processen att starta upp familjecentraler. I ett första steg

skulle därför intresset för ett gemensamt arbete med att ta fram en vägledning behöva undersökas. Om intresset finns kan en arbetsgrupp bildas.

2. Tydliggöra syfte och mål

De flesta som arbetar på eller med familjecentraler har en ganska bra idé om vad man vill uppnå med verksamheten. Det handlar ofta om att nå alla blivande föräldrar, föräldrar och små barn med främjande insatser samt sänka trösklar för de som behöver förebyggande och tidigt stöd. Det finns ett tydligt syfte med varför familjecentraler behövs och vad som är nyttan med deras verksamhet. Det syfte som man ofta hänvisar till är det som finns formulerat av Föreningen för Familjecentralers Främjande (FFFF). I ett arbete med att ta fram en vägledning bör man diskutera om det syfte som föreningen formulerat även stämmer överens med syftet för familjecentraler i Stockholms län eller om eventuella justeringar skulle behövas för att anpassa dessa efter behov och förutsättningar som är specifika för Stockholms län.

För att konkretisera syftet behövs också tydligt formulerade mål som går att mäta och följa upp. När det gäller familjecentralerna i Stockholms län saknas gemensamma mål. I viss utsträckning finns mål formulerade i respektive familjecentralers verksamhetsplan men ofta används det syfte som beskrivs ovan även som målformulering. Tydligt formulerade mål skulle ge ett bättre stöd vid beslut om vilka insatser som bör genomföras. Det kan också bidra till att avgränsa och prioritera bland aktiviteter. En arbetsgrupp med ansvar för att ta fram ett förslag på vägledning bör därför få uppdraget att hålla i en diskussion om vilka mål som är gemensamma för samtliga mottagningar i Stockholms län. Enskilda familjecentraler kan sedan komplettera de gemensamma målen med mål som utgår från lokala behov och förutsättningar.

3. Ta fram förslag på gemensamma mått för uppföljning

Bra uppföljning kan bland annat bidra med information om vilka som besöker familjecentraler, vilka insatser de har erbjudits och om de som besökt verksamheten upplever att de fick den hjälp de behövde. Den informationen behövs bland annat vid verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. I nuläget avgör varje familjecentral vad som ska följas upp och hur. En del verksamheter använder sig av de mått för uppföljning som finns angivna i Region Stockholms förslag på avtalsmall. Gemensamma mått skulle möjliggöra jämförelser mellan verksamheter samt fungera som underlag vid uppföljning av länets samtliga familjecentraler.

Ett förslag på ett första steg är att undersöka vilka mått som samlas in inom ramen för verksamheternas grunduppdrag. Eventuellt kan en del av dessa användas för att följa upp även familjecentraler. Utifrån den informationen kan det bli aktuellt att undersöka vilka mått som behövs för att komplettera befintlig information. Olika typer av uppföljningsmått behöver undersökas, till exempel bör man undersöka vilka process- och resultatmått samt mått på samverkan som skulle kunna vara relevanta för att följa upp familjecentraler.

De gemensamma måtten skulle även kunna användas som underlag för uppföljning av familjecentraler i Stockholms län. En återkommande uppföljning skulle bland annat kunna användas som underlag vid rapportering av satsningar på familjecentraler och vid planering av kommande regionalt utvecklingsarbete.

Ta reda på mer om vilken typ av kunskapsstöd som efterfrågas

I intervjuerna framkom också ett behov av ett riktat kunskapsstöd. En del stöd finns att få genom funktioner och material som riktar sig till respektive verksamhet men det finns också ett behov av ett mer riktat stöd som tar särskild hänsyn till familjecentralernas uppdrag och förutsättningar. Det handlar

till exempel om tillgång till kompetensutveckling, olika typer av beslutstöd om vilka insatser familjecentraler bör arbeta med samt rutiner för hur man arbetar med samverkan.

Det framkom inte i intervjuerna på vilka områden man saknar stöd eller hur man önskar att ett kunskapsstöd ska utformas. Innan man kan gå vidare med att fundera på hur ett riktat kunskapsstöd skulle kunna se ut eller vem som kan ansvara för ett sådant, skulle man behöva undersöka behovet närmare. Förslag på nästa steg är att genomföra en enklare enkätundersökning där man frågar personal och chefer på familjecentraler hur deras behov av kunskapsstöd ser ut.

Samverkan mellan huvudmän kan stärkas genom befintliga strukturer och särskilda satsningar

Familjecentraler bygger på att flera verksamheter med olika huvudmän samverkar kring ett gemensamt uppdrag. För att skapa förutsättningar för familjecentraler att genomföra sitt uppdrag behövs samverkan och samordning mellan huvudmännen. I intervjuerna framkom att samverkan och samordning mellan Region Stockholm och de kommuner i Stockholms län där det finns familjecentraler behöver stärkas på regional nivå.

Förbättrad samverkan mellan regionen och kommunerna är en generell fråga som berör många olika områden där regionens och kommunernas ansvar överlappar. Det finns flera olika strukturer och forum där Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län möts för att diskutera hur man kan arbeta för att få till en bra samverkan. En diskussion om hur samverkan mellan huvudmännen kan förstärkas när det gäller familjecentraler bör framför allt föras inom ramen för befintliga strukturer.

Det finns exempel där Region Stockholm och kommunerna i Stockholms län har valt att skapa särskilda plattformar för samverkan kring en viss fråga. Ett aktuellt och närliggande exempel är ungdomsmottagningar. För att förstärka samverkan har Region Stockholm och Storsthlm, som representerar kommunerna i Stockholms län, bildat en tjänstemannastyrgrupp där frågor som rör ungdomsmottagningar kan diskuteras. Ett liknande upplägg lyfts fram i intervjuerna som ett alternativ även när det gäller familjecentraler. För att gå vidare med det förslaget behöver man undersöka om 1) det finns ett intresse hos kommunerna att ge Storsthlm ett uppdrag att samordna frågan om familjecentraler och 2) hur Region Stockholm och Storsthlm ställer sig till ett särskilt samarbete kring familjecentraler.

Stärkt samverkan med närliggande verksamheter föreslås vara en del av ett bredare sammanhang

I intervjuerna framkom att det finns behov av ökad samverkan med andra verksamheter med överlappande eller närliggande uppdrag. Behovet av bättre samverkan är inget unikt för familjecentraler utan är ett generellt och återkommande förbättringsområde när det gäller samhällets insatser till barn och familjer. Just nu pågår flera nationella och regionala arbeten med att ta fram förslag på hur man kan öka samverkan mellan verksamheter med uppdrag att ge insatser till barn och familjecentraler behöver vara en del av det arbetet. Förbättrad samverkan mellan familjecentraler och andra verksamheter bör vara en del av den pågående diskussionen.

Hur väl samverkan med närliggande verksamheter fungerar varierar mellan olika familjecentraler. På vissa familjecentraler har man fått till bra samverkan med andra verksamheter inom kommunen, till exempel förskolan, medan man på andra familjecentraler uppger bra samverkan med habiliteringen och psykiatrin. Ett nästa steg skulle kunna vara att ordna ett erfarenhetsutbyte där familjecentraler som fått till en bra samverkan med närliggande verksamheter kan dela med sig av sina erfarenheter till andra familjecentraler.

5 Referenser och andra källor

Referenser

Danielsdottir, S. & Ingudottir, J. (2020). The First 1000 Days in the Nordic Countries: A Situation Analysis. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.

MFoF (2020) Att vara förälder idag – föräldrars upplevelser av föräldrarollen och utmaningar i föräldraskapet. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. 2020.

Nordens välfärdscenter (2012) Nordens Barn. Utveckling av nordiska familjecentraler. Nordens välfärdcenter. 2012

Ramböll (2014) Familjecentrum. Kartläggning och utvärdering. Ramböll Management Consulting. 2014

Regeringskansliet (2018) En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd. Regeringskansliet, Socialdepartementet. 2018

Region Stockholm (2020). Revidering av förfrågningsunderlag för vårdval barnavårdscentral respektive barnmorskemottagning – införa tilläggsupdrag gällande familjecentral. Hälso- och sjukvårdsnämnden, Region Stockholm

Socialdepartementet (2017) Nästa steg på vägen mot en mer jämlik hälsa Förslag för ett långsiktigt arbete för en god och jämlik hälsa. Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa Stockholm, 2017. SOU:2017:47

Socialdepartementet 2021b. Vägen till ökad tillgänglighet – långsiktig, strategisk och i samverkan. Socialdepartementet, Regeringskansliet, 2021. SOU 2021:59

Socialdepartementet 2021a. Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga, Socialdepartementet, Regeringskansliet, 2021. SOU 2021:34

Socialstyrelsen 2013. Samverka för barns bästa – en vägledning om barns behov av insatser från flera aktörer.

Andra källor som använts i arbetet med att ta fram diskussionsunderlaget

Abrahamsson A., Bing. & Löfström M. Familjecentraler i Västra Götaland en utvärdering. Göteborg: Folkhälsokommittén Västra Götaland. Socialmedicinsk tidskrift. 2011; 88 (2):

Barnhälsovårdens roll i hälsofrämjande och förebyggande arbete på familjecentraler. Föreningen för Familjecentralers Främjande. 2016

Delrapport Stärkt tidigt stöd i samverkan – i ytterstaden 2017-2019. Stockholms stad. 2019

"Det är bra för barnen" - Utvärdering av Turebergs familjecentra. Sollentuna kommun och FoU Nordväst. 2005

Gneta familjecentral – slututvärdering. Tjänsteskrivelse 2018-06-18. Södertälje kommun.

Göteborgs familjecentraler 2020 – en inventering. Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad. 2020

Familjecentrerat arbetssätt och familjecentraler. Utvärdering av FCA och FC i Göteborg. Folkhälsokommittén, Avdelning folkhälsa inom Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen. 2018

Föreningen för Familjecentralers främjande (2020) Kvalitetsuppföljning av familjecentraler Sammanställning av verksamhetsåret 2019.

Förstudie -utreda förutsättningarna för fler familjecentraler i ytterstadsdelarna. Stockholms stad. 2015

Föräldrastöd – är det värt pengarna? Hälsoekonomiska analyser av föräldrastödsprogram. Folkhälsomyndigheten.

Region Jönköping (Uppföljning och kvalitetssäkring av familjecentraler i Region Jönköpings län

Region Skåne och Skånes Kommuner (2021) Kvalitetsuppföljning av Skånes familjecentraler 2021.

Riktlinjer för familjecentraler och familjecentrerade verksamheter i Uppsala län.

Rikshandboken för barnhälsovård; <https://www.rikshandboken-bhv.se/metoder--riktlinjer/samverkan/familjecentraler/>, besökt 200810

SKR (2019) Öppen förskola öppnar många dörrar. Sveriges Kommuner och Regioner

Sammanställning av Forskningsseminarium om familjecentraler 10-12 mars 2008. Stiftelsen Allmänna barnhuset

Styrning och samordning på familjecentralen - Stödjande Inspirerande Engagerande Kvalitetssäkrande Föreningen för Familjecentralers Främjande. 2017

Uppföljning och kvalitetssäkring av familjecentraler i Region Jönköpings län. Region Jönköping.

Utvärdering av samverkansorganiseringar för familjecentrerat arbetssätt i Göteborg – slutrapport. Region Västra Götaland och Göteborgsstad . 2020

Walby T, Fabian H, Sarkadi A. Bättre stöd till föräldrar vid -familjecentraler Nationell webbenkät visar på fördelar med samlokalisering. Läkartidningen 2013:110

Vägledning för familjecentraler och familjecentralsliknande verksamheter i Skåne. Kommunförbundet Skåne och Region Skåne. Reviderad 2021

Överenskommelserna om ökad tillgänglighet i barnhälsovården - En andra delrapport från Socialstyrelsens uppdrag att stödja, följa och analysera genomförandet av överenskommelserna för åren 2018 till 2020. Socialstyrelsen 2020

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/f739daaa7ba34232b69e8afb204293de/kartlaggning-datakallor-indikatorer-index-uppfoljning-sma-barns-halsa-barnhalsovard.pdf>

